

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och 3 och 20 b § i lagen om Finansinspektionen

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och 3 och 20 b § i lagen om Finansinspektionen (RP 236/2021 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för utlåtande till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Maarit Pihkala, finansministeriet
- finansråd, enhetschef Jaana Vehmaskoski, finansministeriet
- ledande expert Elina Rantakokko, inrikesministeriet
- kriminalinspektör Jaakko Christensen, centralkriminalpolisen
- tullöverinspektör Juha Vilkkö, Tullen
- ledande expert Mika Linna, Finanssiala ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- Polisstyrelsen
- Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- Finlands näringsliv rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår ändringar i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017, nedan penningtvättslagen) och lagen om Finansinspektionen (878/2008).

Utlåtande FvUU 11/2022 rd

År 2017 genomfördes den nationella reglering som förutsätts i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG (nedan fjärde penningtvättsdirektivet). Det fjärde penningtvättsdirektivet genomfördes nationellt bland annat genom penningtvättslagen och lagen om centralen för utredning av penningtvätt (445/2017).

Finland fick den 15 januari 2019 av Europeiska kommissionen ett motiverat yttrande enligt vilket Finland inte har anpassat sin nationella lagstiftning till alla bestämmelser i det fjärde penningtvättsdirektivet. Syftet med den aktuella propositionen är att korrigera de brister som upptäckts i det nationella genomförandet av direktivet om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, samt att samordna regleringen med rekommendationerna från den arbetsgrupp för finansiella åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism som lyder under OECD. Dessutom föreslås det att lagarna ändras också på grund av nationella lagändringsbehov.

I utlåtandet koncentrerar sig förvaltningsutskottet på sitt eget ansvarsområde. Sammantaget anser förvaltningsutskottet att lagförslagen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker förslagen, men med följande kommentarer.

Anmälan om tvivelaktiga transaktioner

I propositionen preciseras 1 kap. 2 § 1 mom. 11 punkten i penningtvättslagen så att en revisor ska göra en anmälan om tvivelaktiga transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt, även om transaktionen inte uttryckligen har framkommit vid en lagstadgad revision. Enligt propositionsmotiven kan det vara fråga om andra uppdrag som en revisor har enligt någon lag eller förordning eller i vilka revisorn ger ett skriftligt utlåtande till en myndighet eller domstol. Till tillämpningsområdet hör också revisionsuppgifter inom den offentliga förvaltningen och ekonomin. Genom ändringen anpassas tillämpningsområdet gällande revisorer så att det bättre motsvarar tillämpningsområdet enligt det fjärde penningtvättsdirektivet. På basis av den sakkunnigutredning som förvaltningsutskottet fått förväntas ändringen inte öka antalet anmälningar om tvivelaktiga transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt avsevärt, men det är av betydelse att anmälningsskyldigheten utvidgas till all sådan verksamhet där revisorn har möjlighet att upptäcka transaktioner av betydande värde. Förvaltningsutskottet ställer sig bakom förslaget.

Definition av tvivelaktig transaktion

I propositionen föreslås det att definitionen av begreppet tvivelaktig transaktion fogas till penningtvättslagen (1 kap. 4 § 1 mom. 20 punkten). Med tvivelaktig transaktion avses en för en kund ovanlig transaktion vars faktiska syfte eller mål den rapporteringsskyldiga inte har kunnat utreda samt en transaktion som efter utredning verkar ovanlig utan någon godtagbar grund. Definitionen är central, eftersom den också begränsar de situationer där den rapporteringsskyldiga ska göra en penningtvättsanmälan till centralen för utredning av penningtvätt.

Utlåtande FvUU 11/2022 rd

Enligt en sakkunnigutredning som utskottet fått kan en affärstransaktions tvivelaktiga karaktär för närvarande i praktiken hänföra sig till och uppkomma både av omständigheter som hänför sig till kunden och av själva misstanken om en enskild konkret affärstransaktion eller förberedelse av en sådan. I motiveringen till propositionen har det skrivits in att begreppet tvivelaktig transaktion kan betraktas som ett slags takbegrepp för en kunds tvivelaktiga verksamhet. Förvaltningsutskottet anser det vara bra att den föreslagna definitionen av tvivelaktig transaktion bedöms i vid bemärkelse så att den omfattar all verksamhet som bedrivs av kunden, varvid misstanken kan hänföra sig både till kundens verksamhet utan direkt koppling till en konkret enskild transaktion och till enskilda transaktioner.

Övervakarspecifik riskbedömning

Det föreslås att det till lagen om penningtvätt fogas en skyldighet för tillsynsmyndigheten att trots sekretessbestämmelserna utan ogrundat dröjsmål lämna en övervakarspecifik riskbedömning till Centralen för utredning av penningtvätt, om det behövs för skötseln av de uppgifter som föreskrivs i 2 § 1 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (förhindrande, avslöjande, utredning och utredande av penningtvätt och finansiering av terrorism). Utifrån den utredning som fåtts vid utskottets sakkunnigutfrågningar bedöms ändringen spara arbetstid för centralen för utredning av penningtvätt och å andra sidan effektivisera det riskbaserade riktandet av anmälningar om penningtvätt och på så sätt också spara arbetstid för de rapporteringsskyldiga. Ändringen bidrar också till att rikta penningtvättsanmälningarna till fall som är viktiga ur brottsbekämpningssynpunkt.

Uppgifter om kundkontroll och bevarande av uppgifterna

I 3 kap. 3 § 2 mom. 2 punkten i penningtvättslagen föreslås ett undantag som gäller uppgifter om allmänna intressebevakare. I fråga om allmänna intressebevakare ska den rapporteringsskyldiga av kundkontrolluppgifterna i stället för intressebevakarens namn, födelsetid och personbeteckning bevara serviceleverantörens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om tjänsteleverantören har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer. Enligt penningtvättslagen ska en representant för kunden identifieras också i de situationer där en allmän intressebevakare har förordnats till intressebevakare. Å andra sidan är det dock möjligt att indirekt identifiera en allmän intressebevakare och kontrollera hans eller hennes identitet med hjälp av uppgifter som serviceproducenten lämnar. I det här avseendet finns det inte någon särskild risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism som skulle utgöra ett hinder för ändringen.

Förvaltningsutskottet anser att förslaget är motiverat när man beaktar behovet att närmare samordna bekämpningen av penningtvätt och kraven i dataskyddslagstiftningen samt aspekter som hänför sig till de allmänna intressebevakarnas säkerhet och skyddet för privatlivet. Det föreslagna ikraftträdandet den 1 april 2023 för lagändringens del behövs för att den tid som ändringarna i informationssystemen kräver ska kunna beaktas.

Utlåtande FvUU 11/2022 rd

Behandling av uppgifter om domar i brottmål och uppgifter om brott

I penningtvättslagen föreslås en uttrycklig rätt för de rapporteringsskyldiga att i begränsade situationer behandla uppgifter om domar i brottmål och uppgifter om brott (3 kap. 3 a §). Bestämmelsen gör det möjligt för rapporteringsskyldiga att registrera uppgifter, men behandlingen av sådana personuppgifter är tillåten i den omfattning det är nödvändigt för att bedöma riskerna för penningtvätt eller finansiering av terrorism i anslutning till kundförhållandet eller för att fullgöra utredningsskyldigheten. Förvaltningsutskottet konstaterar att detta skapar klarhet i situationen jämfört med den nuvarande regleringen och anser att det är en viktig förbättring jämfört med nuläget, där grunden för behandlingen av dessa uppgifter har varit oklar.

Enligt en sakkunnigbedömning till utskottet verkar innehållet i bestämmelserna inte vara förknippat med några särskilda problem i förhållande till artikel 10 i EU:s allmänna dataskyddsförordning eller annan lagstiftning. Utskottet lyfter dock fram ett påpekande som framförts i ett sakkunnigyttrande till utskottet. Enligt motiveringen till 1 mom. i den föreslagna paragrafen kan den rapporteringsskyldiga som källa använda allmänt tillgängliga uppgifter, exempelvis så kallade adverse media-uppgifter, av vilka det framgår en brottsmisstanke eller en brottmålsdom som riktar sig mot kunden. Med adverse media -information avses negativ information om kunden från olika mediekällor. I 3 mom. föreskrivs det å andra sidan att en rapporteringsskyldig har rätt att behandla en i 1 mom. avsedd personuppgift om den härrör från en tillförlitlig källa och är korrekt och uppdaterad. När det gäller mediekällor är det skäl att beakta att i synnerhet i fråga om brottsmisstankar kan uppgifternas tillförlitlighet variera avsevärt, om informationen inte kommer från förundersökningsmyndigheten och användningen av offentlig information i sig är förknippad med risker med tanke på den registrerades rättigheter. Betydelsen av det föreslagna 3 mom. framhävs i en sådan situation. Utskottet konstaterar att det är särskilt viktigt att information från offentliga källor om domar i brottmål och om brott är säker och tillförlitlig.

Kundkontroll i samband med frysning av tillgångar

I propositionen föreslås det att de rapporteringsskyldigas skyldigheter i fråga om kundkontroll ska utökas med en skyldighet att beakta förpliktelser i samband med frysning av tillgångar och förbud mot överlåtelse av tillgångar i internationella sanktioner och beslut om frysning av nationella tillgångar (3 kap. 16 §). De rapporteringsskyldiga som omfattas av tillämpningsområdet för penningtvättslagen har inom ramen för sin verksamhet möjlighet att upptäcka penningtvätt eller finansiering av terrorism, eller de kan utnyttjas för sådana ändamål. Trots detta har de rapporteringsskyldiga inte tidigare haft någon särskild skyldighet att beakta sanktions- och frysningslagstiftningen i sin verksamhet. Förvaltningsutskottet anser att propositionen behövs och understöder förslaget.

Den ändring som föreslås i propositionen har betydande konsekvenser för regionförvaltningsverkets verksamhet. Ändringen innebär en utvidgning av tillsynsmyndighetens tillsyns- och påföljdsbefogenheter. Övervakningen av att sanktionerna iakttas är en ny uppgift för regionförvaltningsverket. Förvaltningsutskottet anser det vara viktigt att tillsynsmyndigheternas garanteras tillräckliga resurser.

Utlåtande FvUU 11/2022 rd

Vissa myndigheters allmänna omsorgsplikt

I 9 kap. 5 § i penningtvättslagen föreslås det att den allmänna omsorgsplikten enligt lagen i fortsättningen också ska åläggas Brottsförmyndigheten. Förvaltningsutskottet understöder utvidgningen, eftersom institutets personal i samband med sin egen verksamhet har möjlighet att upptäcka tvivelaktiga transaktioner. Utskottet anser det vara viktigt att man också i Brottsförmyndighetens verksamhet fäster uppmärksamhet vid riskerna för penningtvätt, finansiering av terrorism och förbrott till dessa.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottet föreslår

att ekonomiutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 21.4.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Riikka Purra saf
vice ordförande Mari-Leena Talvitie saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Mika Kari sd
medlem Mauri Peltokangas saf
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Mari Rantanen saf
medlem Matti Semi vänst
medlem Kari Tolvanen saml
medlem Heikki Vestman saml
ersättare Ben Zyskowicz saml.

Sekreterare var

plenarråd Sanna Helopuro.